

Varhainen puuttuminen nuorten rikoksiin ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin: kyselytutkimus monialaista yhteistyötä tekeville ammattilaisille

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata poliisin, sosiaalitoimen, terveystoimen ja nuorisotoimen monialaista yhteistyötä toteuttavien ammattilaisten käsityksiä varhaisesta puuttumisesta nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin sekä arvioida toiminnan kehittämistä. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä keväällä 2018 valtakunnallisen ankkuritoiminnan ammattilaisilta (n=52) ja heidän esimiehiltään (n=28). Aineisto analysoitiin kuvailevilla tilastollisilla menetelmillä. Tulosten mukaan monialaista yhteistyötä toteutettiin yleisimmin tilanteissa, jossa nuori oli tehnyt rikoksen (86 %) oli epäilty rikoksesta (84 %) tai käyttänyt huumeita (81 %) tai muita päihteitä (79 %). Vastaajista yli puolet (55 %) oli tunnistanut asiakkaillaan väkivaltaista radikalisoitumista. Vastaajat kokivat, että ankkuritoiminnalla pystytään estämään nuorten rikoskäyttäytymistä (89 %), lisäämään yhteiskunnan sisäistä turvallisuutta (81 %) sekä edistämään terveyttä ja hyvinvointia (70 %). Toiminnan vahvuuksia olivat henkilöstön sitoutuminen (79 %) ja yhteistyö tiimin sekä sidosryhmien kanssa. Tämä, kuten myös monialaisen toiminnan johtaminen, kuvattiin edellyttävän vielä jatkokehittämistä. Lisäksi monialaisen yhteistyön mahdollisuuksia parantaisi se, että lainsäädäntö esimerkiksi tiedonvaihdon osalta olisi täsmällisempää. Tulevaisuudessa tarvitaan lisää tietoa siitä, miten monialaista toimintaa voidaan johtaa monialaisesti. Lisäksi nuorten yhdenvertainen palveluiden saatavuus tulisi varmistaa yhtenäisellä kansallisella ohjauksella.

ASIASANAT: hyvinvointi, kyselytutkimus, nuoret, varhainen puuttuminen

TANJA MOILANEN, MATTI AIRAKSINEN, MARI KANGASNIEMI

YDINASIAT

- Nuorten hyvinvoinnin erot ovat lisääntyneet viime vuosikymmeninä ja tarve moniammatillisiin palveluihin poliisin, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimen yhteistyönä nuorten ongelmiin puuttumiseksi on kasvanut.
- Tulokset osoittavat, että kansallisesti on kuitenkin havaittavissa eroja siinä, miten ja millaisia palveluita nuorilla on käytettävissä.
- Lisätutkimustietoa tarvitaan siitä, miten monialaisilla palveluilla voidaan tasa-arvoisesti vastata nuorten tarpeisiin ja miten toimintaa tulisi johtaa.

JOHDANTO

Suurin osa nuorista voi hyvin. Osalle nuorista on kuitenkin kasautunut moniulotteisia hyvinvointiin liittyviä ongelmia, jotka kohdistuvat esimerkiksi terveyteen (1,2), päihteiden käyttöön (1,3) sekä sosiaaliseen eriarvoisuuteen (1,4,5). Nuorten ongelmien kannalta keskeistä on, että ongelmiin puututaan monialaisesti ja varhaisessa vaiheessa (6,7), jotta ongelmien kumuloituminen ja vaikeutuminen voidaan ehkäistä. Varhaisella tuella ja puuttumisella tarkoitetaan sitä, että nuorten ongelmat havaitaan, tunnistetaan ja ne pyritään tarvittaessa ratkaisemaan mahdollisimman var-

haisessa vaiheessa (8). Monialaisella yhteistyöllä puolestaan tarkoitetaan sekä eri ammattilaisten että muiden kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden työskentelyä, joka tähtää yhteiseen ja jaettuun tavoitteeseen (9–12). Monialaisen ja varhaisen tuen avulla nuoren yksilöllinen tilanne ja tuen tarve voidaan tunnistaa monipuolisesti ja palvelun tarpeeseen voidaan vastata kattavasti yhdistämällä eri toimialojen ammattilaisten osaaminen (7,13,14).

Suomessa nuorten varhaisen tuen ja puuttumisen palveluita tarjotaan muun muassa ankkuri-toiminnassa, joka on eri toimialarajat ylittävää ja siitä vastaa julkinen sektori. Ankkuritoiminnan tarkoituksena on puuttua varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvointiin liittyviin ongelmiin ja rikoskäyttäytymiseen (15). Lisäksi tehtävänä on tunnistaa ja puuttua mahdolliseen väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin (15,16). Ankkuritoiminta on valtakunnallisesti koordinoitua ja sitä toteutetaan tiimeissä, johon kuuluvat poliisi, sosiaalityöntekijä, sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä. Tiimi tapaa nuoren mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällä pyritään estämään ongelmien kumuloituminen. Ankkuritoiminnassa toteutetaan lisäksi yhteistyötä muiden kunnan sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Suomessa ankkuritoimintaa tai siihen rinnastettavaa toimintamallia on toteutettu 2000-luvun alusta lähtien, ja vuonna 2012 asetettiin tavoite, jonka mukaisesti toimintamalli otetaan käyttöön koko maassa (17). Vuonna 2020 toimintaa oli noin 60 kunnan alueella (18). Aikaisempaa tutkimustietoa toiminnan valtakunnallisesta toteuttamisesta ja sen kehittämiskohteista ei kuitenkaan ole saatavilla.

Sekä kansallisesti että kansainvälisesti monialaisen yhteistyön hyödyt nuorten varhaiseen tukeen ja puuttumiseen on tunnistettu (7,19–22). Monialaisilla varhaisen tuen palveluilla voidaan tarjota kokonaisvaltaista ja koordinoitua tukea ja kohdentaa se nuoren yksilöllisten tarpeiden mukaisesti (6,7,12,21,23,24). Monialaisen yhteistyön haasteena on, että jo eri tehtävien vuoksi ammattilaisilla on erilaiset tietoperustat, koulutukset ja työmenetelmät. Esimerkiksi ankkuritoiminnassa poliisien perustehtävä kohdistuu turvallisuuden edistämiseen ja rikosten estämiseen, terveydenhuollon ammattilaisten terveyden edistämiseen ja sosiaali- ja nuorisotoimen edustajilla hyvinvoinnin edistämiseen (15,25). Monialai-

nen työskentely edellyttää, että sekä ammattilaiset että esimiehet ovat sitoutuneet yhteisen työtavoitteen saavuttamiseen ja heillä on yhteinen käsitys toiminnan lähtökohdista, työmenetelmistä ja päätöksenteosta (12).

Kansallisesti monialaista yhteistyötä on tarkasteltu jo 1990-luvun yhteistoiminnan näkökulmasta (esim. 22), ja viime vuosina tarkastelu on kohdistunut monialaiseen yhteistyöhön muun muassa lastensuojelussa (22,27), perhetyössä (28–30), terveydenhuollossa (31), työllistymisen tukemisessa (32,33) ja kotouttamisessa (34). Näissä monialaisuus on muodostunut erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ja koulutoimen yhteistyöstä. Kansainvälisesti monialaista yhteistyötä nuorten rikoksiin varhaisessa puuttumisessa on tyypillisesti tarkasteltu poliisiin ja sosiaalitoimen välisenä toimintana (20). Tutkittua tietoa on kuitenkin edelleen niukasti siitä, miten nuorten varhainen tukeminen voidaan toteuttaa monialaisessa yhteistyössä, johon osallistuu useiden eri toimialojen ammattilaisia. Tieto on tarpeen, jotta voitaisiin tunnistaa tekijöitä, joilla nuorten kokonaisvaltainen tukeminen ja varhaisen puuttumisen palvelut voidaan järjestää ja johtaa monialaisesti.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata monialaista yhteistyötä toteuttavien ammattilaisten käsityksiä varhaisesta puuttumisesta nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin sekä heidän arvioitaan toiminnan kehittämistä. Tässä tutkimuksessa monialainen toiminta on rajattu suomalaisen ankkuritoimintaan, jota toteutetaan poliisin, sosiaalitoimen, terveystoimen ja nuorisotoimen yhteistyönä. Tavoitteena on tuottaa uutta tietoa monialaisten toimintamallien vahvistamiseen ja toiminnan kehittämiseen, jotta palvelut vastaisivat nuorten muuttuviin tarpeisiin. Tutkimuskysymykset ovat:

- i. Mitkä ovat monialaisen toiminnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät nuorten tukemisessa?
- ii. Millaisia käsityksiä ammattilaisilla on monialaisen yhteistyön toteuttamisesta ja kehittämistarpeista?

MENETELMÄT

AINEISTONKERUU

Tutkimusaineisto kerättiin valtakunnallisesti sähköisellä kyselylomakkeella keväällä 2018. Tutkimuksen kohderyhmänä oli monialaisesti ammat-

tilaiset nuorten varhaisen puuttumisen palveluista, joita tässä tutkimuksessa edusti ankkuritoimijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta. Tekstissä monialaisissa palveluissa toimivia ammattilaisia kuvataan käsitteellä ankkuritoimijat. Aineistonkeruuta varten laadittiin kyselylomake aiemman kirjallisuuden, lainsäädännön ja toimintaa ohjaavien dokumenttien perusteella. Kyselylomakkeen sisältö ja rakenne arvioitiin asiantuntijapaneelissa, jonka muodosti ankkuritoiminnan kehittämisryhmä, sisältäen edustajia ankkuritoiminnan kannalta keskeisistä kansallisista toimijoista, kuten opetus- ja kulttuuriministeriöstä, sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Poliisihallituksesta, Terveystoimen ja hyvinvoinninlaitoksesta, Kuntaliitosta sekä Poliisiammattikorkeakoulusta. Lisäksi kyselylomake esiteltiin kahden paikkakunnan ammattilaisilla ja esimiehillä (n=14), jotka työskentelevät ankkuritoimintamallin mukaisesti. Esitustukseen osallistui siten poliisin, sosiaali- ja terveystoimen sekä nuorisotoimen ammattilaisia. Testaukseen osallistuvia ammattilaisia pyydettiin arvioimaan lomakkeen kysymysten sisältöä ja ymmärrettävyyttä. Esitustuksen palautteet kerättiin joko puhelini- tai Skype-haastatteluilla. Ohjausryhmältä ja ammattilaisilta saatujen palautteiden perusteella täsmennettiin vastausvaihtoehtoja ja kyselyyn vastaamisen ohjeistusta. Palautteiden perusteella myös tarpeettomiksi tai päällekkäisiksi koetut väittämät poistettiin ja joitakin täydentäviä kysymyksiä lisättiin.

Kyselylomakkeita laadittiin kaksi, ensimmäinen esimiehille (114 kysymystä) ja toinen ammattilaisille (138 kysymystä). Kyselylomakkeet olivat sisällöllisesti samanlaiset, mutta niiden kysymykset oli muotoiltu siten, että asioita tarkasteltiin esimiesten ja ammattilaisten näkökulmista. Lomakkeissa oli monivalintakysymyksiä sekä niitä täydentäviä ja täsmentäviä laadullisia kysymyksiä. Lomakkeen kysymykset kohdistuivat ankkuritoiminnan organisoimiseen ja toteutukseen, johtamiseen ja kehittämiseen sekä moniammatilliseen yhteistyöhön nuorten ja perheiden tukemiseksi. Tässä artikkelissa raportoidaan tutkimuskysymysten mukaiset kyselyn tulokset kohdistuen monialaiseen toimintaan nuorten tukemisessa ja toiminnan kehittämiseen.

Osallistujiksi rekrytoitiin valtakunnallisen ankkuritoiminnan ammattilaiset ja heidän esimiehensä (N=196). Kohdejoukko eli 112 toimi-

jaa ja 84 esimestä tavoitettiin poliisilaitosten yhteyshenkilöiden avulla. Yhteyshenkilöt välittivät tutkimuksesta sähköisen tiedotteen osallistujille. Vapaaehtoiset osallistujat ilmoittautuivat yhteyshenkilölle, joka välitti tiedon heistä edelleen tutkijoille. Sähköinen tiedote sisälsi internet-linkin kyselyyn vastaamiseen. Tutkimuksen kohdejoukolle järjestettiin videoneuvotteluyhteydellä kaksi saman sisältöistä vuorovaikutuksellista tiedotustilaisuutta. Tiedotustilaisuuksissa tutkijat kertoivat tutkimuksen kulusta ja kyselyn toteuttamisesta. Osallistujilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimukseen liittyen.

ANALYSOINTI

Kyselylomakkeen monivalintakysymykset analysoitiin *Statistical Package for the Social Sciences* version 24 (SPSS) -ohjelmalla. Vastaukset analysoitiin kuvailevilla tilastollisilla menetelmillä, siten, että muuttujille laskettiin frekvenssit ja prosentit. Taustamuuttujien vastauksista ikä ja työkokemus luokiteltiin vuosien mukaisesti. Lisäksi ristiintaulukoitiin ammattilaisten ja esimiesten vastaukset ammattiryhmittäin, kuvaamaan ammattilaisten ja esimiesten erillisiä käsityksiä. Ammattilaisten ja esimiesten käsitysten erojen tarkasteluun käytettiin Mann-Whitney U-testiä. Avointen kysymysten vastaukset olivat yksittäisiä sanoja tai lauseita, jotka perustelivat tai täydensivät monivalintakysymyksiä. Nämä vastaukset yhdisteltiin ja ryhmiteltiin kysymysten alla samalaisuuksien ja erilaisuuksien perusteella ja niistä poimittiin raporttiin monivalintakysymyksiä täydentäviä esimerkkejä.

TULOKSET

VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT

Kyselyn kokonaisvastausprosentti oli 41. Vastaa- jista (n=80) 52 oli ankkuritoimintaan osallistuvia ammattilaisia ja 28 esimiehiä. Vastaa- jien keski- ikä oli 54,3 vuotta ja he olivat 29–62-vuotiaita. Vastaa- jista pääosa oli alle 50-vuotiaita naisia ja esimiehistä valtaosa oli yli 50-vuotiaita miehiä. Kyselyyn vastaajat edustivat poliisia (42,5 %), sosiaalitoimea (23,8 %), terveystoimea (18,8 %) ja nuorisotoimea (11,3 %). Lisäksi kyselyyn vastasi muita ammattilaisia (3,8 %) kuten koulutoimen edustajia. Vastaa- jat olivat maantieteellisesti 28 eri alueelta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Kyselyyn vastaajien taustatiedot.

	Ammattilaiset		Esimiehet		Kaikki	
	n	%	n	%	n	%
Vastaajat	52	65	28	35	80	100
Sukupuoli	52		27		79	
Nainen	36	69,2	12	44,4	48	60,8
Mies	15	28,8	15	55,6	30	37,9
Ei halua vastata	1	1,9	-	-	1	1,3
Vastaajien ikä	50		28		78	
29–39	17	34,0	2	7,1	19	24,4
40–49	23	46,0	10	35,7	33	42,3
50–59	10	20,0	11	39,3	21	26,9
60–	-	-	5	17,9	5	6,4
Työkokemus ko. ammatissa	50		24		74	
0–10	20	40,0	7	29,2	27	36,5
11–20	22	44,0	7	29,2	29	39,2
21–30	8	16,0	10	41,6	18	24,3
Taustaorganisaatio	52		28		80	
Poliisi	23	44,2	11	39,3	34	42,5
Sosiaalitoimi	14	26,9	5	17,9	19	23,7
Terveystoimi	9	17,3	6	21,4	15	18,7
Nuorisotoimi	4	7,7	5	17,9	9	11,3
Muut	2	3,8	1	3,6	3	3,8

ANKKURITOIMINNAN KOHTEET JA ASIAKKAIDEN VALINTA

Vastaajien mukaan ankkuritoiminta heidän alueellaan kohdistui yleisimmin tilanteisiin, joissa nuori oli tehnyt rikoksen (86,3 %), häntä epäiltiin rikoksesta (83,8 %) tai nuori oli käyttäneen huumeita (81,3 %) tai muita päihteitä (78,8 %). Ankkuritoiminnan kuvattiin kohdistuvan lähisuhde- ja perheväkivalta tilanteiden käsittelyyn (63,8 %), mutta osassa ankkureista tapausten käsittely oli

ohjattu muille toimijoille. Ankkuritoiminnan kuvattiin myös kohdistuvan väkivaltaiseen radikalisoitumiseen liittyviin tilanteisiin ja vastaajista 55 prosenttia oli tunnistanut väkivaltaista radikalisoitumista ankkuritoiminnan asiakkailla. Lähes 28 prosenttia vastaajista ei kuitenkaan osannut sanoa oliko toimintaan osallistuvilla nuorilla ollut taustalla väkivaltaista radikalisoitumista. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Ammattilaisten ja esimiesten käsityksiä ankkuritoiminnan kohteista (% ryhmän edustajista).

Ankkuritoiminnan kohde	kaikki		ammattilaiset		esimiehet	
	n	%	n	%	n	%
Tunnistettu rikos	69	86,3	47	90,4	22	78,6
Epäily rikoksesta	67	83,8	48	92,3	19	67,9
Huumeiden käyttö	65	81,3	42	80,8	23	82,1
Alkoholin ja tupakan käyttö	63	78,8	42	80,8	21	75,0
Riski väkivaltaiseen radikalisoitumiseen	51	63,8	34	65,4	17	60,7
Perheväkivaltatapaukset (perheessä lapsia)	51	63,8	32	61,5	19	67,9
Epäily väkivaltaisesta radikalisoitumisesta	48	60,0	33	63,5	15	53,6
Riski rikolliseen toimintaan	44	55,0	44	84,6	-	-
Hyvinvointiin liittyvät ongelmat, jotka tarvitsevat moniammatillista tukea	39	48,8	28	53,8	11	39,3
Väkivaltainen radikalisoituminen	39	48,8	28	53,8	11	39,3
Lähisuhdeväkivaltatapaukset (perheessä ei lapsia)	34	42,5	23	44,2	9	32,1
Terveysteen liittyvät ongelmat/tarpeet	32	40,0	23	44,2	9	32,1

Avoimissa kysymyksissä vastaajat täsmensivät sitä, miten ankkuritoiminnan kohteet ja asiakkaiden valinta vaihtelivat paikkakunnittain. Osassa paikkakunnista toiminnan ulkopuolelle rajattiin päihdekokeilut, koulukiusaaminen sekä näpistykset ja muut lievät rikostapaukset. Lisäksi osassa paikkakunnista toiminnan ulkopuolelle oli rajattu uusintarikokset, vakavat ja tutkintaa edellyttävät rikokset. Osa vastaajista kuvasi, että ankkuritoiminnan ulkopuolelle rajattiin ne nuoret, joita pidettiin niin sanottuina menetettyinä tapauksina. Tällaisina pidettiin nuoria, joiden ei koettu hyötyvän toiminnasta tai hänen tilanteeseensa oli yritetty jo aiemmin puuttua. Myös lähisuhde- ja perheväkivalta tilanteiden käsittely vaihteli: osassa paikkakunnista ne olivat ankkuritiimin tehtävänä, osassa ne ohjattiin muille viranomaisille. Vastaajat toivat myös esille, että ankkuritoimintaa tulisi jatkossa kehittää siten, että toiminnalla voitaisiin puuttua jo varhaisemmassa vaiheessa nuorten ongelmiin.

Laajan toimintakentän kuvattiin myös luovan uusia osaamistarpeita ammattilaisille, minkä vuoksi uusien tehtävien sisällyttämistä toimintaan tulisi vastaajien mukaan huolellisesti harkita. Esimerkkinä tuotiin esiin ekstreemismien vastainen työ. Sen koettiin poikkeavan merkittävästi perinteisestä nuorten kanssa tehtävästä työstä.

”Ankkuritoiminnan kautta pitäisi pyrkiä tavoittamaan entistä enemmän nuoria. Nyt ainakin meidän alueella ankkuritoiminnassa keskitytään paljon viharikoksiin, mikä osaltaan vie työpanosta muulta ehkäisevältä työltä.” (sosiaalitoimi: esimies)

”Ekstreemismien osalta mieltäisin tarkoin kannattaako sitä edes yrittää sisällyttää ankkuritoimintaan. Omien kokemusteni mukaan henkilöt, jotka päätyönään työskentelevät lasten ja nuorten kanssa kokevat suurta epävarmuutta koko ekstreemismi-kenttää kohtaan. Ankkurimainen työskentely (yhdessä tekeminen) ekstreemismien parissa on hyvä toimintamalli, mutta sitä varten voisi rakentaa oman organisaationsa eikä yrittää sisällyttää sitä ankkurimalliin.” (poliisi: esimies)

Kyselyyn vastanneiden mukaan nuoret ohjautuivat ankkuritoimintaan yleisimmin rikosilmoitusten (98,1 %) tai muilta viranomaisilta tulleiden tietojen perusteella (92,3 %). Nuoren tarve ankkuritiimin monialaiseen tukeen oli tunnistettu myös ankkuritoiminnan kenttävalvonnan yhteydessä (90,4 %) (esimerkiksi tiimin osallistuessa erilaisiin tapahtumiin) tai lastensuojeluilmoituksesta (88,5 %). (Taulukko 3.) Avointen vastausten perusteella nuoret ja aikuiset, joiden ankkuritoimintaan ohjautumisen syynä oli ollut epäily väkivaltaisesta radikalisoitumisesta, ohjautuivat toimintaan kouluilta, muilta viranomaisilta tai läheisiltä tulleiden tietojen perusteella.

Ammattilaiset ja esimiehet kokivat, että ankkuritoiminnalla pystytään estämään nuorten rikoskäyttäytymistä (81,3 %) ja lisäämään yhteiskunnallista sisäistä turvallisuutta (80 %). Lisäksi toiminnan koettiin edistävän nuorten terveyttä ja hyvinvointia (70 %). Hieman alle puolet vastaajista (43,8 %) koki, että ankkuritoiminnalla pystytään myös ehkäisemään väkivaltaista radikalisoitumista. (Taulukko 4.)

Taulukko 3. Ammattilaisten käsityksiä ankkuritoimintaan ohjautumisesta (% ammattilaisista).

Ankkuritoimintaan ohjautuminen	n	%
Rikosilmoitus	51	98,1
Muut viranomaiset ilmoittavat	48	92,3
Tunnistetaan ankkuritoiminnan yhteydessä	47	90,4
Lastensuojeluilmoitus	46	88,5
Muut kollegat organisaation sisällä ilmoittavat (esim. toisesta yksiköstä)	43	82,7
Perheen jäsen tai joku muu läheinen ottaa yhteyttä	36	69,2
Muut toimijat ilmoittavat (esim. järjestötoimijat)	35	67,3
Asiakas ottaa itse yhteyttä	33	63,5

Taulukko 4. Vastaajien käsitykset ankkuritoiminnan tavoitteista, yhteistyön toteuttamisesta sekä lainsäädännöstä ja ohjauksesta (samaa mieltä % vastaajista / ryhmä)

	Nt	P	St	Tt	A	E	Kaikki
Ankkuritoiminnalla pystytään...							
...estämään rikoskäyttäytymistä	77,8	85,3	84,2	73,3	84,6	75,0	81,3
...edistämään terveyttä ja hyvinvointia	66,7	64,7	73,7	86,7	76,9	57,1	70,0
...lisäämään sisäistä turvallisuutta	77,8	85,3	78,9	66,7	86,5	67,9	80,0
...estämään väkivaltaista radikalisoitumista	33,3	35,3	47,4	53,3	42,3	46,4	43,8
Henkilöstö ja yhteistyö							
Henkilöstö on sitoutunutta toimintaa	77,8	70,6	89,5	86,7	78,4	82,1	78,8
Ankkuritoiminnan sisäinen tehtävänjako on selkeää	66,7	64,7	73,7	53,3	67,3	53,6	62,5
Yhteistyö ankkuritiimin sisällä on sujuvaa	77,8	73,5	84,2	53,3	73,1	67,9	71,3
Yhteistyö ankkuritiimin ja esimiestason välillä on sujuvaa	44,4	52,9	63,2	26,7	36,5	67,9	47,5
Yhteistyö ankkuritiimin ja muiden yhteistyötahojen välillä on sujuvaa	-	61,8	73,7	66,7	39,2	64,3	67,5
Lainsäädäntö ja ohjaus							
Laki ja säännökset tukevat ankkuritoiminnan toteuttamista	66,7	44,1	57,9	66,7	57,7	42,9	52,5
Tunnen muiden toimintaan osallistuvien ammattilaisten lainsäädännön ja ohjauksen	66,7	41,2	57,9	46,7	48,1	46,4	47,5

Nt=nuorisotoimi, P=poliisi, St=sosiaalitoimi, Tt=terveystoimi, A=ammattilaiset, E=esimiehet

MONIALAISEN YHTEISTYÖN TOTEUTTAMINEN JA KEHITTÄMINEN

Vastaajat kokivat, että henkilöstö oli sitoutunutta ankkuritoimintaan (78,8 %) ja tiimin sisäinen tehtävän jako oli selkeää (62,5 %), vaikka vastaajat terveystoimesta olivat muita kriittisempiä (53,3 %). Yhteistyö ankkuritiimissä (71,3 %) sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa (67,5 %) koettiin pääasiassa sujuvaksi. Vastaajista lähes puolet (47,5 %) koki yhteistyön tiimin ja esimiesten välillä toimivaksi. Terveystoimen vastaajista kuitenkin vain alle kolmasosa (26,7 %) oli samaa mieltä yhteistyön sujuvuudesta. Ammattilaisten ja esimiesten käsitykset tiimin ja esimiestason välisestä yhteistyöstä erosivat tilastollisesti merkitsevästi ($p = 0,002$). Esimiesten käsitykset yhteistyöstä olivat positiivisempia, kuin ammattilaisten. (Taulukko 4.) Vastaajat kuvasivat, että yhteistyö perustuu tiimin ammattilaisten tasa-arvoon, osallisuuteen, sitoutumiseen ja luottamukseen.

Vastaajat toivat avoimissa kysymyksissä esiin tarpeen siitä, että yhteistyötä ankkuritiimin sisällä tulisi kehittää. Tähän keinoina esitettiin muun muassa säännölliset tiimipalaverit, tiedonvaihdon vahvistaminen sekä se, että huolehditaan ryhmäytymisestä ja ryhmädynamiikasta. Lisäksi ankkuritoimijoiden työnkuvia ja tiimin sisäisiä toimintatapoja tulisi selkeyttää. Vastaajat myös kokivat, että ankkuritoiminnassa työskentele-

vien perehdytys ja lisäkoulutus eivät ole nykyisellään riittäviä. Koulutusta kaivattiin muun muassa lainsäädännöstä sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisemisestä. Vastaajien mukaan myös lisäkoulutus monialaisesta yhteistyöstä olisi tarpeen.

”Ryhmä vaatii jatkuvasti ’hoitoa’ koska työ on raskasta ja asiakkaat usein melko vaikeita. Ryhmädynamiikka voi ajoittain olla hyvin haastavaa, koska samassa tiimissä työskentelee niin eri aloilta tulevia ihmisiä. Yhteiset kehittämiset ja työhyvinvoinnista huolehtiminen on elinehto ankkurin toiminnalle.” (sosiaalityöntekijä)

Vastaajat toivat esille tarpeen kehittää yhteistyötä sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa, jotta nuorten tarpeisiin voitaisiin vastata aiempaa yksilöllisemmin. Keinoina esitettiin verkostoitumista muiden alueen toimijoiden ja erityisesti koulujen kanssa. Lisäksi toiminnasta tulisi tiedottaa aiempaa monipuolisemmin, jotta se olisi muille ammattilaisille tuttu. Toiminnan lähestyttävyyttä haluttiin myös kehittää ja tähän yhtenä keinona esitettiin uusien yhteydenottokanavien luomista yhteistyökumppaneille. Vastaajien mukaan yhteistyötä voitaisiin vahvistaa myös levittämällä tietoa

ankkuritoiminnasta ja sen tarkoituksesta väestölle ja yhteistyökumppaneille, mutta myös toimitaan osallistuvien organisaatioiden sisällä.

”Enemmän yhteistyöpalavereita ja joka alueen ankkurille oma työnohjaus. Yhteisiä koulutuspäiviä, joissa voidaan yhdessä miettiä toiminnan eri osa-alueita ja kehittää niitä. Enemmän keskustelua ankkurilaisten kesken arjessa eri asiakastilanteista. Aidosti mietittäisiin yhdessä, mitä jollekin asiakastapaukselle kannattaisi tehdä. Toki tätä hankaloittaa tällä hetkellä se, että kaikilla on kiire, jolloin työn laatu yksittäisten asiakkaiden kohdalla voi jäädä joskus heikoksi.” (järjestötoimija)

Kyselyyn vastanneiden esimiesten mukaan päävastuu ankkuritoiminnan johtamisesta oli poliisilla (64,3 %). Sosiaalitoimella vastuu oli vain kolmasosalla paikkakunnista (28,6 %), ja hyvin harvoin terveystoimella (7,1 %) tai nuorisotoimella (3,6 %). Kaksi vastaajista (7,1 %) koki, että vastuuta ei ole kenelläkään ja 12 vastaajista (42,9 %) koki, että toimintaan ei ole nimetty koordinoivaa esimiestä. Vastaajat raportoivat, että esimies oli poliisista (39,3 %) tai sosiaalitoimesta (25 %). Ankkuritiimillä ei esimiesten (43 %) mukaan ollut nimetty päivittäistoiminnan johtajaa tai tiiminvetäjää. Niissä tiimeissä, joissa tiiminvetäjä oli, se oli yleensä poliisista (25 %), satunnaisesti sosiaalitoimesta (14,3 %) ja harvoin nuorisotoimesta (3,6 %).

Avoimissa kysymyksissä ammattilaiset toivat esille, että esimiehen keskeisenä tehtävänä oli tukea ja mahdollistaa monialaisen käytännön toteuttaminen. Tämä tarkoitti sitä, että esimiehen tuli linjata toiminta eli osoittaa ja vakiinnuttaa toiminnan yhteiset tavoitteet, kohteet ja työmenetelmät. Lisäksi esimiehen tehtävänä oli varmistaa se, että toiminnalla on riittävät taloudelliset resurssit ja toimivat työtilat ja -välineet. Esimiesten tuli myös vastata siitä, että monialaiseen työryhmään valitaan sopivat työntekijät ja heidät perehdytetään tehtäviin. Lisäksi esimiesten tuli varmistaa, että monialainen yhteistyö sujuu ja tiedonkulku toimii. Yhteistyön kannalta keskeistä oli, että esimerkiksi työvuorosunnittelussa oli huomioitu eri toimijat. Esimiesten tuli toimia myös yhteyshenkilönä ankkuritiimin ja eri ammattiryhmien taustaorganisaatioiden välillä.

Ankkuritoimijoiden mukaan myös johtajien keskinäistä toimintaa tulisi kehittää. Esimiesten työskentely tulisi olla aiempaa paremmin koordinoitua ja heidän keskinäinen vastuunjakonsa selkeämpi. Vastaajien mukaan esimiesten välinen sujuva yhteistyö on tärkeää, jotta voidaan varmistaa se, että toimintaa ohjataan samaan suuntaan. Ankkuritoiminnalla tulisi vastaajien mukaan olla monitasoinen johtaminen: paikallinen ohjausryhmä, koordinoiva esimies sekä tiiminvetäjä tai ryhmänjohtaja. Toiminnan toteuttamisen keskeiseksi edellytykseksi sekä esimiehet että ammattilaiset kuvasivat esimiesten tuen. Kyselyyn vastaajien mukaan esimiesten tulisi olla sitoutuneita ja motivoituneita monialaiseen toimintaan ja sen kehittämiseen. Sitoutuminen tarkoitti työntekijöiden arvostusta sekä sitä, että esimiehet osallistuivat tiimin yhteisiin tapauksiin. Esimiehillä tulisi vastaajien mukaan olla aikaa moniammatilliseen johtamiseen.

”Kaikkien esimiesten tulisi tietää mitä kaikkea kuuluu ankkuritoimintaan. Tehtävät ovat laajoja ja tuntuu, että oma esimies ei tiedä toiminnasta tarpeeksi eikä ole halukas ottamaan selvää. Tällöin oman lähiesimiehen tuki jää aika vähäiseksi.” (sosiaalityöntekijä)

”Jokaisen taustaorganisaation esimiehen tulisi olla hyvin perillä toiminnasta ja tukea alaisiaan. Pitäisi yhtä yhteistä vastuullista esimiestä kerrallaan koordinoimassa asioita hyvänä. Nyt tuntuu, ettei kukaan esimies ota mitään vastuuta mistään. Työntekijät ovat täysin oman onnensa nojassa jokainen. Vastauksia ja linjauksia myös vaikeaa saada, kun esimiehet eivät tee keskenään riittävän paljon yhteistyötä. Poliisin esimies vaihtunut jopa useita kertoja vuodessa [viransijaisuudet], joten ei tue ankkuritoimintaa lainkaan.” (sairaanhoitaja)

Kaikista vastaajista noin puolet (52,5 %) oli sitä mieltä, että nykyinen lainsäädäntö ja ohjaus tukevat ankkuritoiminnan toteuttamista. Esimiehet olivat hieman kriittisempiä lainsäädäntöä ja ohjausta kohtaan, kuin ammattilaiset ja heistä 42,9 prosenttia oli sitä mieltä, että lainsäädäntö tukee toiminnan toteuttamista. Vastaajista puolet (47,5 %) koki tuntevansa muiden ankkuritoimin-

taan osallistuvien ammattilaisten lainsäädännön ja ohjauksen. Poliisit olivat muita ammattiryhmiä kriittisempiä lainsäädännöstä ja sen tuntemisesta. Vastaajien käsitykset vaihtelivat kuitenkin toimitiloittain. (Taulukko 4.)

Vastaajat totesivat tämänhetkisen lainsäädännön mahdollistavan erilaiset tulkinnat tiedonvaihdoista sekä muun muassa siitä, tarvitaanko nuoren suostumusta tiedonvaihtoon vai ei. Vastaajien mukaan nuorelta pyydetään suostumus ennen ankkuriprosessin aloittamista aina tai yleensä (36,5 %), mutta lähes yhtä moni (38,5 %) kertoi, että suostumusta ei pyydetä koskaan. Jos suostumusta ankkuritoimintaan ei saatu, nuori ohjattiin muille mahdollisille palvelutahoille tai kieltäytymisestä saattoi seurata myös lastensuojeluilmoitus.

Avoimissa kysymyksissä ankkuritoimijat toivat esille, että toimintaa kokonaisuudessaan tulisi yhtenäistää ja ankkuri tai sen kaltaiset toiminnot tulisi olla valtakunnallisesti nuorten saatavilla ja yhdenvertaisesti. Vastaajat pohtivat myös sitä, että toimintaa tulisi ohjata lainsäädännöllä ja kunnat tulisi velvoittaa toiminnan käynnistäminen jokaisella paikkakunnalla. Ohjauksen lisäksi tulisi myös varmistaa, että ankkuritoiminnalla on riittävät tilat ja henkilöstön toimintaedellytykset. Vastaajat totesivat, että ankkuritoimintaa toteutettiin paikkakuntakohtaisesti ja eroja todettiin olevan myös toimialojen sisällä. Lainsäädännön selkeyttäminen nähtiin yhdeksi keskeiseksi kehittämisen tarpeeksi erityisesti tiedonvaihtoon liittyen.

”Ankkuritoiminnan tulisi vahvemmin näkyä laissa ja esim. poliisilaitoksia tulisi vahvemmin velvoittaa toimintaan liittyen. Ajoittain on havaittavissa, että poliisia yritetään ottaa pois ankkuritoiminnasta tai sitä ei koeta tarpeellisena, mikä vesittää koko työskentelyn ajatuksen. Tällöin myöskään muiden ammattiryhmien organisaatiot eivät sitoudu toimintaan. Toiminnan tulisi korostua myös sosiaalipuolen uudistuksia mietittäessä, sillä mielestäni se korostuu merkittävänä asiana mm. perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön saralla.” (sosiaalityöntekijä)

POHDINTA

Suomalainen monialainen poliisin, sosiaalitoimen, terveystoimen ja nuorisotoimen yhteistyössä to-

teutettu varhainen puuttuminen nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin on laaja-alaista ja se vaihtelee paikkakunnittain. Toiminta kohdistuu ensi sijassa varhaiseen puuttumiseen nuoren rikoksiin ja niihin altistaviin riskeihin sekä päihteiden käyttöön. Alueellisesti on eroja siinä, käsittääkö toiminta myös lähisuhde- ja perheväkivaltaan liittyvät asiat. Ankkuritoimijoiden mukaan ensisijaiset toiminnan tavoitteet ovat yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden edistäminen, nuorten rikosten estäminen sekä heidän terveytensä ja hyvinvointinsa edistäminen. Monialaisen yhteistyön vahvuuksia ovat henkilöstön sitoutuminen ja tiimin sisäinen tehtävänjako sekä yhteistyö niin tiimin sisällä kuin sidosryhmienkin kanssa. Yhteisissä käytännöissä ja ammattilaisten ja esimiesten osaamisessa todettiin kuitenkin olevan puutteita. Johtamisen todettiin olevan keskeinen osa monialaisen yhteistyön onnistumista. Sujuvan ja monialaisen tiedonvaihdon koettiin edellyttävän lainsäädännön ja valtakunnallisen ohjauksen täsmentämistä.

NUORTEN TASA-ARVOINEN KOHTELU JA MONIALAISUUDEN VAHVISTAMINEN

Nuorilla on julkisissa palveluissa oikeus tasa-arvoiseen kohteluun, mutta ankkuritoiminta vaihtelee paikkakunnittain. Tasa-arvoinen kohtelu edellyttää sitä, että valtakunnallisessa toiminnassa on yhtenäiset käytänteet ja rakenteet, joita toteutetaan alueellisesti. Moniammatillinen yhteistyö vaatii selkeää alueellista ja kansallista koordinaointia, jotta nuorille tarjottava tuki palveluiden kautta on kansallisesti yhdenvertaista sekä sisälön että saatavuuden suhteen (7). Yhdenmukaiset toimintatavat ja käsitteet voivat lisäksi tukea paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tilannekuvan muodostamista nuorten tuen tarpeista, mitä tarvitaan varhaisen puuttumisen palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen. Alueellisten erityispiirteiden huomioiminen monialaisia palveluita järjestettäessä edistää yhteistyön toteuttamista ja palveluiden kohdentamista alueen nuorten tarpeisiin. Kansallinen monialaisen yhteistyön koordinaointi voi vaatia sekä alueellisen että kansallisen toiminnan organisoimisen selkeyttämistä, sillä byrokratia ja toimintamallien puute voi estää toiminnan toteuttamista (21). Tarkoituksenmukainen varhainen puuttuminen ja rikosten ennalta ehkäiseminen vaativat kuitenkin myös sen, että toiminnot mukautetaan nuoren yksilöllisiin

tarpeisiin sekä suhteutetaan nuoren tekemään rikokseen tai hyvinvointiin liittyvään ongelmaan. Kaikille samanlaisen palvelun tarjoaminen on epätarkoituksenmukaista ja voi tuottaa enemmän haittaa kuin hyötyä (35).

Tämän tutkimuksen mukaan merkittävää vaihtelua oli siinä, miten, milloin ja mihin taroitukseen nuorelta pyydetään suostumus ennen toiminnan käynnistämistä. Vaihtelua voi osaltaan selittää ankkuritoiminnan organisointi paikallisesti. Tietyissä tilanteissa viranomaiset ovat kuitenkin usein velvoitettuja kysymään nuorelta suostumuksen (36–38). Samanaikaisesti monialaiseen toimintaan osallistuvat poliisit ja sosiaalitoimen ammattilaiset ovat velvoitettuja toimimaan ja vaihtamaan tietoa rikosten tai lastensuojeluun liittyvien tekijöiden nojalla myös ilman nuoren suostumusta. Kaikilla ammattilaisilla on myös lastensuojelulakiin pohjautuva velvollisuus ilmoittaa lastensuojelun tarpeesta sosiaalihuollon viranomaisille ja tietyistä rikosepäilyistä poliisille. (24–26.)

Suostumuksen pyytäminen nuorelta on keskeinen osa itsemääräämisoikeuden ja ihmisarvon kunnioittamista. Se on myös osa luottamuksen rakentamista ammattilaisten ja nuoren välillä ja voi siten osaltaan tukea nuoren kokemusta palveluiden merkityksellisyydestä. Nuoren suostumus kuvastaa hänen motivoitumista ja vastuunottoa omasta tilanteestaan. Suostumus myös poistaa ammattilaisten tiedonvaihtoon liittyviä esteitä. Suostumuksen pyytäminen nuorelta voi vaatia viranomaisilta uutta osaamista ohjata ja tukea nuorta tilanteissa, joissa suostumuksen pyytäminen ei lainsäädännön perusteella olisi pakollista.

Osallistujien raportoiman suostumuksen monitulkintaisuuden mahdollistaa osaltaan nykyinen lainsäädäntö. Nykyinen ankkuritoimintaa ohjaava lainsäädäntö on toimialakohtaista eikä sitä ole laadittu monialaisen toiminnan toteuttamisen näkökulmasta (36,37,39,40,42). Toimialakohtainen lainsäädäntö määrittää osaltaan ammattilaisten valtuuksia vaihtaa tietoa ja ne voivat vaihdella myös sen mukaan minkälaisesta asiakkuudesta on kyse. Nykyinen tietosuojalaki (43) koskee kaikkia ammattiryhmiä, mutta tämän tuntemus ja soveltaminen voi vielä olla puutteellista. Lainsäädännön pirstaleisuus voi osaltaan hankaloittaa esimerkiksi suostumuksen käytäntöjen kehittämistä ja kokonaiskuvan muodosta-

mista (44). Kuten tutkimukseen osallistujat toivat esille, monialaisen toiminnan toteuttamista olisi syytä tukea lainsäädännöllä (6,45,46), jotta monialaisen yhteistyön käytänteet ja esimerkiksi tiedonvaihdon toteuttaminen eri alojen välillä onnistuisi. Toisaalta ammattilaiset voivat tuntea heikosti lainsäädännön ja ohjauksen (6) ja siten sen tuntemisen vahvistaminen voisi osaltaan tukea monialaista tiedonvaihdon toteuttamista.

MONIALAINEN YHTEISTYÖ NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISESSÄ

Tähän tutkimukseen osallistuneiden ammattilaisten mukaan varhaisen puuttumisen palveluilta vaaditaan kykyä reagoida ja mukautua muuttuviin yhteiskunnallisiin tilanteisiin sekä nuorten palvelutarpeisiin. Ankkuritoiminnassa tämä näkyy laajentuneina tehtävänkuvina siten, että väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäiseminen on sisällytetty toimintaan (16,17). Laajentuvat tehtävänkuvat ja nuorten tarpeisiin vastaaminen vaativat palveluiden jatkuvaa kehittämistä sekä ammattilaisten osaamisen ajantasaisuudesta huolehtimista.

Tutkimuksen osallistujien mukaan yhteistyö ammattilaisten välillä on pääosin sujuvaa, vaikka myös kehittämistarpeita tuotiin esiin. Ammattilaisten välisen tehtävänjaon ja toisten ammattiryhmien roolien tunteminen (6) voisi edelleen vahvistaa yhteistyön toteuttamista ja yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että eri ammattiryhmillä voi kuitenkin olla eroavat käsitykset toiminnasta. Tämä voi osaltaan selittyä ammattilaisten erilaisilla perustehtävillä ja orientaatioperustoilla. Koska tämän tutkimuksen otos oli rajallinen, eri ammattiryhmien käsitysten eroja on jatkossa syytä edelleen selvittää.

Sekä ammattilaisten että esimiesten mukaan monialaisen yhteistyön toteuttaminen vaatii esimiesten ja organisaatioiden tukea. Tämä on todettu myös aikaisemmissa julkaisuissa (7,21,45,47). Ankkuritoiminnan erityispiirteenä on se, että toiminta vaatii monialaista johtamista ja ammattilaiset edustavat eri julkisia toimialoja. Esimiehiltä odotetaan osaamista moniammatilliseen johtamiseen, sekä taitoa toteuttaa sitä yhteistyössä eri alojen esimiesten kanssa. Tämä vaatii esimiehiltä laaja-alaista osaamista ja taitoja mahdollistaa ja ylläpitää ammattilaisten yhteistyötä ja yhteenkuuluvuutta. Monialaisessa

johtamisessa korostuu innovatiivisuus, vuorovai-
kutustaidot sekä johtamisen selkeys (7,48). Jat-
kossa tulisi selvittää millaisena monialaisen
toiminnan johtajat kokevat oman osaamisensa
suhteessa johdettavien käsityksiin sekä miten esi-
miesten osaamisen kehittymistä voitaisiin tukea.

Tutkimustulosten perusteella ankkuritoimin-
ta on työkalu monialaisen yhteistyön toteutta-
miseen, ja ammattilaiset kokevat yhteistyön toi-
mivaksi ja tehokkaaksi tavaksi edistää nuorten
hyvinvointia ja ehkäistä rikoksia. Tämä on yh-
denmukaista aiempien vastaavien moniamma-
tillisten tutkimusten kanssa (21). Monialaisen
yhteistyön vaikuttavuuden osoittaminen nuorten
hyvinvoinnin edistämiseksi on kuitenkin muun
ennaltaehkäisevän työn tavoin vaativa ja osin
mahdoton osoittaa. Jatkossa tätä olisi kuiten-
kin syytä tutkia, jotta saataisiin esille varhaisen
puuttumisen lyhyen ja pitkän aikavälin seurauk-
set niin yksittäisille nuorille kuin heidän perheil-
leen ja koko väestölle. Myös toiminnan taloudel-
lisiin kustannuksiin (35) tulisi kohdistaa aiempaa
enemmän tutkimusta.

LUOTETTAVUUS JA TUTKIMUSETIikka

Tutkimuksen luotettavuuskysymykset kohdistu-
vat aikaisempaan kirjallisuuteen ja aineiston ke-
ruuseen. Aikaisempi kirjallisuus haettiin kotimai-
sista ja kansainvälisistä tietokannoista käyttämäl-
lä monialaista yhteistyötä kuvaavia hakusanoja
ja niiden yhdistelmiä. Koska monialaisen yhteis-
työn käsitteistö on monitieteistä, laaja-alaista ja
osin vakiintumatonta, on riski, että hakujen sys-
temaattisuudesta huolimatta joitain aiheen kan-
nalta relevantteja lähteitä on jäänyt huomiotta.

Tutkimusta varten laadittiin kyselylomake
yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden sekä
ankkurissa työskentelevien ammattilaisten kans-
sa. Tällä pyrittiin vahvistamaan lomakkeen va-
liditeettia ja varmistamaan, että kysely kattaa
kaikki toiminnan kannalta keskeiset tekijät ja
on vastaajalle ymmärrettävä ja helposti täytet-
tävä (49). Tutkimukseen rekrytoitiin kaikki
ankkuritoiminnan ammattilaiset, mutta eri alo-
jen ammattilaisten määrä oli suhteellisen pieni.
Analyysin luotettavuuden vuoksi tutkimuksessa
ei vertailtu eri ankkuripaikkakuntien tuloksia
keskenään. Valtaosa tutkimukseen osallistuneis-
ta oli alle 50-vuotiaita naisia, mikä on syytä
huomioida tutkimuksen tuloksia tulkittaessa.
Pääosa vastaajista oli poliisista, mikä on voinut

osaltaan myös vinouttaa tuloksia. Tutkimuksen
vastausprosentti oli 41, joten tulokset heijastavat
monialaiseen toimintaan osallistuvien ammatti-
laisten käsityksiä, mutta ne rajautuvat ankkuri-
toiminnan toteuttamiseen. Lisäksi on huomion-
arvoista se, että ankkuritoimintaa toteutetaan
paikallisesti sovitetuilla tavoilla, mikä on voinut
vaikuttaa vastaajien käsityksiin toiminnasta ja
sen sisällöistä. Tutkimuksen tulosten tulkintaa
käsiteltiin yhteistyössä eri alojen asiantuntijoi-
den sekä ankkuritoiminnan edustajan kanssa,
mutta tulosten tulkinta laajemman vastaajajou-
kon kanssa olisi voinut vahvistaa tulosten merki-
tyksen ymmärtämistä.

Tutkimuksen kaikissa vaiheissa noudatettiin
tutkimusetiikkaa (50) sekä vastuullisia tutkimus-
käytäntöjä (51). Tutkimukselle haettiin ja saa-
tiin osallistuvista organisaatioista tutkimusluvat.
Kaikki osallistujat antoivat tietoon perustuvan
suostumuksen ennen sähköiseen kyselyyn vastaa-
mista. Vastaajilla oli myös mahdollisuus esittää
tutkimuksesta kysymyksiä tutkijoille joko puhe-
limitse, sähköpostitse tai tiedotustilaisuudessa.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Monialainen yhteistyö poliisin, sosiaalitoimen,
terveystoimen ja nuorisotoimen välillä, nuorten
rikoksiin ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin
puuttumisessa vaihtelee paikkakunnittain. Tämä
yhtäältä vastaa alueellisesti nuorten erilaisiin
tarpeisiin mutta toisaalta voi vaarantaa nuorten
yhdenvertaisen palveluiden saatavuuden. Toimin-
nalla pyritään edistämään yhteiskunnan sisäistä
turvallisuutta ja nuorten hyvinvointia. Tämä
edellyttää monialaisen toiminnan ammattilaisilta
ja esimiehiltä laaja-alaista osaamista vastata nuor-
ten ja yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin, mut-
ta myös toiminnan jatkuvaa kriittistä arviointia
ja kehittämistä. Kansallisesti monialaisen yhteis-
työn koordinointi ja lainsäädännön selkeyttä-
minen voivat tukea toiminnan toteuttamisessa
erityisesti tiedonvaihdon osalta. Jatkossa moni-
alaisen yhteistyön kriittinen tarkasteleminen ja
tutkimuksellisen perustan vahvistaminen on edel-
leen tarpeen.

RAHOITTAJAT:

Tutkimusta ovat rahoittaneet Euroopan Sisäisen
turvallisuuden rahasto, Sisäministeriö ja Poliisi-
hallitus.

KIRJOITTAJIEN KONTRIBUUTIOT:

Moilanen, Airaksinen ja Kangasniemi osallistuvat tutkimuksen suunnitteluun ja käsikirjoituksen kirjoittamiseen. Moilanen ja Airaksinen toteutti-

vat aineiston keruun. Moilanen ja Kangasniemi analysoivat aineiston. Kaikki kirjoittajat osallistuivat käsikirjoituksen kommentointiin.

Moilanen, T., Airaksinen, M., Kangasniemi, M. Early intervention in adolescents' crimes and wellbeing-related problems: survey for professionals engaged in multiprofessional collaboration. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti – Journal of Social Medicine 2021; 58: 3–15.

The purpose of this study was to describe the perceptions of police, social-, health- and youth sector professionals that engage in multiprofessional collaboration, on early intervention in adolescents' wellbeing problems and criminal behavior. The aim was to describe professionals' perceptions of the development of the activities. The data were collected using an electronic survey from professionals (n=52) and their supervisors (n=28) working in multiprofessional anchor teams in spring 2018. The data were analyzed with descriptive statistics. Based on the results, multiprofessional collaboration had been carried out when an adolescent had committed a crime (86%), was suspected of a crime (84%) or had used drugs (81%) or other intoxicants (79%). Over half of the respondents (55%) had recognized violent radicalization among their clients. The respondents felt that using the anchor activities can prevent juvenile delinquency (89%), in-

crease internal security in society (81%) and promote health and wellbeing (70%). The strengths of collaboration included employee commitment (79%) and collaboration within the team and with partners. However, the professionals noted that there was need for further development in the collaboration and related leadership. More precise legislation concerning topics such as information sharing would also support multiprofessional collaboration. In the future, more knowledge is needed about how to manage multiprofessional activities in a multidisciplinary manner and secure adolescents' equal access to the services through cohesive national steering.

Keywords: adolescents, early intervention, survey, wellbeing

Saapunut 10.12.2019
Hyväksytty 11.08.2020

LÄHTEET

- (1) Elbogen EB, Johnson SC. The intricate link between violence and mental disorder. *Arch Gen Psychiatry* 2009;66:152–161. <https://doi.org/10.1001/archgenpsychiatry.2008.537>.
- (2) Lorenc T, Clayton S, Neary D, ym. Crime, fear of crime, environment, and mental health and wellbeing: mapping review of theories and causal pathways. *Heal Place* 2012;18:757–765. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2012.04.001>.
- (3) Shadowen NL, Guerra NG, Reyes Rodas G, ym. Community readiness for youth violence prevention: a comparative study in the US and Bolivia. *Vulnerable Child Youth Stud* 2017;12:117–129. <https://doi.org/10.1080/17450128.2017.1286423>.
- (4) Howe RB. Children's rights as crime prevention. *Int J Child Rights* 2008;16:457–474. <https://doi.org/10.1163/157181808X303519>.
- (5) Pabayo R, Dunn EC, Gilman SE, ym. Income inequality within urban settings and depressive symptoms among adolescents. *J Epidemiol Community Health* 2016;70:997–1003. <https://doi.org/10.1136/jech-2015-206613>.
- (6) Leppäkoski T, Koivuluoma M, Perälä S, ym. Moniammatillisen yhteistyön muutokset ja kehittämistarpeet lasten ja nuorten auttamisessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 2017;82:200–211.
- (7) Perälä M-L, Halme N, Nykänen S. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovittava johtaminen. *Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*, 19; 2012. Luettu 18.6.2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-529-1>
- (8) Kuikka M. Mitä varhaisella puuttumisella tarkoitetaan? 2005. Teoksessa: *Varpu. Lapselle tukea ajoissa*. Luettu 9.6.2020. <https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelukeskusliitto/Varpu-tukea-lapselle-ajoissa.pdf>
- (9) WHO. Human resources for health framework for action on interprofessional education & collaborative practice 2010:1–64. <https://doi.org/10.1128/JVI.76.8.4044>.
- (10) Karam M, Brault I, Van Durme T, ym. Comparing interprofessional and inter-

- organizational collaboration in healthcare: a systematic review of the qualitative research. *Int J Nurs Stud* 2018;79:70–83. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2017.11.002>.
- (11) Sloper P. Facilitators and barriers for coordinated multi-agency services. *Child Care, Heal Dev* 2004;30:571–580. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2004.00468.x>
- (12) Petri L. Concept analysis of interdisciplinary collaboration. *Nurs Forum* 2010;45:73–82. <https://doi.org/doi:10.1111/j.1744-6198.2010.00167.x>.
- (13) Harris A, Allen T. Young people's views of multi-agency working. *Br Educ Res J* 2011;37:405–419. <https://doi.org/10.1080/01411921003692876>.
- (14) Moran P, Jacobs C, Bunn A, ym. Multi-agency working: implications for an early-intervention social work team. *Child Fam Soc Work* 2007;12:143–151. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2006.00452.x>.
- (15) Moilanen T, Airaksinen M, Kangasniemi M. Ankkuritoiminnan käsikirja. Moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen. Sisäministeriön julkaisu 16/2019. Luettu 18.6.2019. <http://urn.fi/URN:ISBN%20978-952-324-256-2>
- (16) Sisäministeriö. Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma. Sisäministeriön julkaisu 15/2016. Luettu 18.6.2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-092-6>
- (17) Sisäministeriö. Vahvemmat yhdessä. Sisäministeriön julkaisu 31/2014. Luettu 18.6.2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-491-999-9>
- (18) Sisäministeriö. Ankkuritoiminta alueittain 2019. Luettu 18.6.2019. <https://ankkuritoiminta.fi/ankkuritoiminta-eri-poliisilaitoksilla>
- (19) Hardin L, Kilian A, Spykerman K. Competing health care systems and complex patients: an inter-professional collaboration to improve outcomes and reduce health care costs. *J Interprofessional Educ Pract* 2017;7:5–10. <https://doi.org/10.1016/j.xjep.2017.01.002>.
- (20) Sugimoto-Matsuda J, Braun K. The role of collaboration in facilitating policy change in youth violence prevention: a review of the literature. *Prev Sci* 2014;15:194–204. <https://doi.org/10.1007/s11121-013-0369-7>.The.
- (21) Cooper M, Evans Y, Pybis J. Interagency collaboration in children and young people's mental health: a systematic review of outcomes, facilitating factors and inhibiting factors. *Child Care Health Dev* 2016;42:325–342. <https://doi.org/10.1111/cch.12322>.
- (22) Hietämäki J, Kuusinen V, Pursi K, ym. Lastensuojeluilmoitusprosessi moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta. *Yhteiskuntapolitiikka* 2017;82:417–29.
- (23) Callaghan J, Pace F, Young B, ym. Primary mental health workers within youth offending teams: a new service model. *J Adolesc* 2003;26:185–199. [https://doi.org/10.1016/S0140-1971\(02\)00131-8](https://doi.org/10.1016/S0140-1971(02)00131-8).
- (24) Kaehne A. Multi-agency protocols as a mechanism to improve partnerships in public services. *Local Gov Stud* 2015;41:321–338. <https://doi.org/10.1080/03003930.2013.861819>.
- (25) Spitzer W, Silverman E, Allen K. From organizational awareness to organizational competency in health care social work: the importance of formulating a 'profession-in-environment' fit. *Soc Work Health Care* 2015;54:193–211. <https://doi.org/10.1080/00981389.2014.990131>.
- (26) Arnkil E. Sosiaalityön rajasynteemit ja kehitysvyöhyke. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto; 1992.
- (27) Inkilä J, Helminen M, Aalto P, ym. Moniammatillinen yhteistyö perheen kanssa lasten kaltoinkohtelutilanteissa. *Hoitotiede* 2016;28:204–216.
- (28) Veijola A, Isola A, Taanila A. Moniammatillinen perhetyö edellyttää keskustelua. *Sos Lääketiet Aikak* 2006;43:186–197.
- (29) Vierula T, Pösö T, Paavilainen E. Moniammatillisuus ja palvelutarvearviointi lapsi- ja perhepalveluissa. Ammattilaisten näkemykset pulmakohdista. *Yhteiskuntapolitiikka* 2019;84:292–300.
- (30) Rautio S. Kumppanuus ja moniammatillinen yhteistyö neuvolan perhetyössä. *Sos Lääketiet Aikak* 2014;51:191–202.
- (31) Collin K, Valleala UM, Herranen S, ym. Moniammatillisen yhteistyön muodot ja haasteet päivystystyön hoitoprosessissa. *Sos Lääketiet Aikak* 2012;49:31–43.
- (32) Saikku P. Hallinnan rajoilla. Monialainen koordinaatio vaikeasti työllistyvien työllistymisen edistämiseksi. Väitöskirja. Helsingin Yliopisto: Helsingin yliopisto; 2018.
- (33) Saikku P, Rajavaara M. Monialainen yhteistyö paikallisessa työllisyyden hallinnassa. Integroiva kirjallisuuskatsaus. Sosiaali- ja terveysturvan raportteja. Kela; 2017. Luettu 9.6.2020. <http://hdl.handle.net/10138/229018>
- (34) Vanhanen S. Monialainen yhteistyö asiantuntijuuden muokkaajana kotouttamistyössä näkökulmana poliisin työhön. *Yhteiskuntapolitiikka* 2020;85:31–41.
- (35) Burssens D. Evaluation of crime prevention: escaping the tunnel vision on effectiveness. *Howard J Crime Justice* 2016;55:238–254. <https://doi.org/10.1111/hojo.12155>.
- (36) Nuorisolaki 21.12.2016/1285. <https://www.finlex.fi/fi/laki/jantasa/2016/20161285?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=nuorisolaki>.

